

GUERZ

*Var sujet Nic. BESCONT ha Soph.-Juli VERAX ,
greg CASTEL, pere zo bet condaonet d'ar maro an
30 eus a vis Guenveur 1841 , hac executet an 19
eus a vis Ebrel goude , evit beza ampoesonet ha
lazet Rene CASTEL, Mestr Serrurier e Brest.*

« Na c'hoanta dre luxur pec'hi ,

« Nac e sonch vil n'en em bliji.

g. Gourc'h. Doue.

Tec'h ar güin , deboch , levriou fall ,

Pe da viqen e po tamall.

Var ton Güerz an Autrou Homo.

O brô guer a Vreiz-Izel ! cede te c'hoas laqet
Da rencout conta ennout an horrupla torfet.

Na vije biscoas credet ec'h êruje enni

Horreuriou qen dinatur, qen eûzus ha qer cri.

Mes comançomp hon recit, ha despeignomp ar c'hrim

A boulsas ar vuntrerien e fonç eus an abîm.

Eno e velot patant frouez al libertinach

A zigüez gant an impi bepret evit partach.

Ar paour qez Rene Castel a voa un den honest,

E oll amezeyen voa eus a guementse test ;

Mes evreg, goaldebordet, mignonez da Vescont,

Eus e buez direglet na zalc'he mui nep cont.

Pell ma vije ar vertuz but o mignoniach,
 Ne voa nemet an deboch hac an aoultriach
 An angaje anezo el liam criminel
 A unane assambles an daou vonstr qer cruel.
 Alies greg Castel paour e doa er gourdrouzet
 E dije un deiz benac certain en destrujet.
 Allas! nemet güirionez na lavare neuze,
 Rac deut eo d'accomplissa, sivoas, e fromesse.
 En nös, seiz a vis guenveur e voe grêt an torfet,
 O rêi da Castel poeson er pez en d'oa evet;
 Gant ur gorden voe mouguet ha staguet e zaouarn.
 Ret vije d'o c'halonou grêt a zyrr hac houarn.
 Glèvit an anjanç horribles ar vreg disordren:
 E vit sponta e goas paour e stlap ul lincel venn
 Dreisti, var bini e voa scifet ar guer *venjanç!*
 Hac evel ur squeud spontus varnezàn ec'h avanç.
 Güelet e vije e merc'h hac hi er gomedì,
 Dreist oll pa vije peziou spontus ha meurbet cri;
 Augustina a lenne alies levriou fall,
 Pere gant an dud honest vo atao da damal.
 Assuret voet voe güelet ha greg ha merc'h Castel
 Ouz en treina dre e vleo gant un arrach cruel,
 Hac o diou ouc'h e ganna hac er laqat e stat
 Da chom clàn var e vele hep ellout labourat.
 Greg Castel hac ar Bescont o devoa bet c'hoantèt
 Guervel greg Bescont un deiz dady Castelsecret,
 Ha dont o daou d'e mougä ha da zêvi an ty,
 Mes Doue a espernas ur seurt maleur qer cri.
 Arc'hrimou-se a vije chomet c'hoas pell cuzet
 Aves greg Bescont e d'oa e speret trubuillet,

Hac a roas da c'houzout e cuz ha leun a spont
E voa enterret Castel adrec ty ar Bescont.

Ul lizer a voe scrifet neuze incontinant,
Gant calz a brecaution d'ar pennou important;
Ar justic' voe informet demeus an hirvoudou,
Hac a yas da dy'r Bescont, hanvet Kerouriou.

An douar a voe toullet gant un acqed soignus,
Hac e cavjot corf Castel en eur stat 'horrerus',
E zaouarn paour amaret, hac en dro d'e c'houzoug
Ar gorden en doa'r mouguet o coeza var echoug.

Calz demeus azoudardet a voa bet commandet
Evit conteni ar foul voa eno diredet.

Ouspen ur pèvar mil den a Vrest, a Recouvranc
A voa diredet eno, hac a grie venjanç!

Arrêtet e voe neuze ar Bescont hac e verc'h,
Greg Castel, e merc'h ive hep dale var o lerc'h.
Casset da brison Qemper, ma vo grêt o froces:
Tri-uguent eus a destou en em gavas el lez.

Eno e voe disclêryet voa bet ampoesonet
Ar paour qèz Rene Castel, ouспен, assassinet
Gant ar muntrerien infam, toullet gant Satan,
Pere zo dign da vigen da lesqi en e dan.

O tra estranch hac horrubl! clêvet en tribunal
An tad oc'h accuse verc'h, ar verc'h e mam ractal,
Ar vestrez e amourous, hac emâ e vestrez,
Gant pini en d'oa bevet e stat fallagriez.

Anfin, goude rapportchou eus an tri-uguent test,
Voet certen deus ar c'hrimou coumetel e kar Brest
Var ar maleurus Castel gant e vreg ha Bescont,
Hac o diou merc'h, crim euzus a garg an oll a spont.

- Ar Proculor ar Roue eus al lez criminel
 A zav, en eur lavaret gant un ton solemnel :
- » Er guæra Vrest, arguenta eus an departamant,
 - » Un den zo disparisset ebars en ur momant.
 - » Na eller qet en effet beza goall estonet ,
 - » Rac ur pasport en devoa evit güir qemeret.
 - » E famill a lavare e voa êt en beach ,
 - » Evel en d'oa anoncet evit e avantach.
 - » Ur mis benac a dremen pa damal jot d'ar vam
 - » Ur c'hrim nevez a laqe e peb calon estlam ;
 - » Gouzout a rêr eo lazet Castel ar maleurus ,
 - » Ar plaç mazeo enterret, peguement m'oa e cus.
 - » Daoust da oll brecaution autoret an torfet
 - » Evit clasq cuzat o c'hrim na beza soupçonet ,
 - » Dorn Doue abouez varne, n'achapint qet ountâ :
 - » Ar c'hrim zo disoloet pa sonjer nebeuta.
 - » Ar c'horfa voa enterret adrec ty ar Bescont ;
 - » En eur e laqat eno Bescont a gav e gont ,
 - » Rac ne sonjas qet biscoas penos qer tost d'e dy
 - » E teujet da glasq Castel ha d'en disenterri.
 - » Pebes arvest deplorabl a velân-me amâ !
 - » Var banq ar griminalet eo azeet bremâ
 - » Un tad, ur vam, o diou verc'h, o fêvar muntrerien !..
 - » O Doue ! pebes horrol etoues ar Gristenien !
 - » Ur c'hrim qer bras a c'houlen un expiation
 - » Evit ar bividiguez hac ar Religion.
 - » Graç na deuyo mui biqen, dreist oll er Finister,
 - » Seurt torfejou d'alumi ouz Doue ar goler ! »
- Güelit crisper e c'halon d'Augustina Castel :

Daou devez goude ar c'hrim qen horrubl, qer cruel,
 E redas d'an dançou nôs, joaüs bras ha masclet,
 Evel ur c'hef an ifern, ar plac'h fall debordet !

Goude an oll discoursiou eus an difennerien,
 Pere zo het selaouet attantif gant peb den,
 Goude nao devez debat, an autrou Presidant
 A zisclêry e zint clozet d'al lez eno present.

Ur silanç eus ar vrassa a voe eno ractal,
 Pa sav er za'r Presidant demeus an tribunal;
 Peb den a zo ampreset gant un nec'hamant vras
 D'e zelaou gant calz silanç evellen pa gomzas :

« Un dra eûzus meurbet eo, eme ar magistrat,
 » Ha terrubl goal spouronus, mar qerer evessât,
 » An oll torfedou infam a occup ac'hanomp
 » Abaoue tremen eiz dez, glac'harus bras deomp.

» Deus ur c'hostez, mar creder an accusation
 » E zeo un tad a famill, brêvet oll e galon,
 » Disenoret gant e vreg, goal-drêtet hed seiz vloas,
 » Ampoesonet ha lazet dre e famill, sivoas !

« Deus ur c'hostez all, petra a afflich horsellou?
 » Pêvar accuset amâ hor c'harg a hirvoudou :
 » Ar verc'h hac an tad, ar van hac ar verc'h oc'h accus
 » Hac an eil hac eguile a grimou qen eûzus !

» Nep mors na arrêt anê, na ne spont an dud fall :
 » Ar muntr, ampoesonamant, aoultriach, na tan-goall.
 » Ne vanq nemet an icest er proces criminel,
 » Evit offr an oll grimou, sivoas, da Vreiz-Izel.

» Ah ! nac é n a zo eûzus an affer horrubl-mâ !
 » Pean a vez o caout james crimou evel outâ.
 » An oll dorfedou brassa en em gav dastumet

• Er proces horrubl ma zomp aboe pell occupet.

Bactalec'h adres argomz d'an autrone jureed,
Ha gant ur galon mantret en deus dê lavaret :

• Hit , autrone , hit d'ar zal deliberation ,

• Ha decidit gant furnes hac ur speret güirion.

Da ziv heur ha qart eo bet ar juri antreet

En deliberation , da beder sortiet ;

An autrou chef ar juri , goude' le ordinal

En deveus bet pronocet var an dud criminal.

Autrou Presidant al lez en e za zo savet ,

Ha gant ur galon mantret en deveus lavaret :

Greg Castel, ha c'houi, Bescont, ho taou oc'h condaonet

Da rancoutsouffr ar maro balamour d'ho torfet.

C'houi, Augustina Castel, dre ma zoc'h yaouanc c'hoas,

Zo condaonet d'ar prison er spaç eus a zeg vloas ,

Ha goude an deg vloas-se tremenet er prison ,

E chomfot deg vloavez all dindan suspicion.

Ha c'houi, merc'h Bescont, a zo rentet e liberte ,

Hit... heuillit hent ar vertus etro pad ho pue ;

E santiman chou christen laqit mad ho calon ,

Hac heuillit ar principou eus ar religion.

EXECUTION.

Disul, c'hoec'h heur eus an nos, Bescont ha greg Castel

A êruas e qær Brest, ha laqet er c'hastel ,

Daou vêleg eus Guemper o asiste en hent ,

Ha dre gomzou consolant o nerza a glasqent.

Au deiz varlec'h, lun, nontec demeus a vis ebrel,

Exortet gant daou viustr an Doue eternal,

An daou griminal mantret demeus o c'hrim eüzus,
 A abandon o ene da vadelez Jesus.

Var dro unecheur anter int quittäet ar c'hastel,
 En eur c'har disoloet voa an daou griminal;
 An daou vêleg voa gante hac a brezegue dè
 Nonpas sonjal mui er bed, mes hepquen en Doue.

Pa voent rentet var ar plac m'oa ar chaffot dresset,
 Greg Castel gant courach vras varnâ a zo pignet;
 Neuze e zeo daoulinet, hac e deus recevet
 An absolven, o poqat d'ar C'hrist dei presantet.

Qerqent en em anbandon d'an executerien
 En eur invoqi Doue betec ar goal dermen.
 Bescont ractal zo ivez eno executet:
 Cetu an daou griminal paeet o goal dorset.

Ur foul demeus ar vrassa voa diredet eno,
 Da velet daou griminal o receo ar maro;
 Allas! ur guriosite barbar hac inhumen
 Ne dlefe biqen antren en un ene christen.

REFLEXIONOU.

Tadou ha Mamou christen, Mestri ha Mestrezet,
 Teulit sple d'ar vugale a zo dèc'h confiet;
 Evessait o freposiou, o c'hundu, dalc'hit cont
 Peseurt levriou a lennont, peseurt tud a hentont.

Habituit anezo da vonet d'an ilis,
 Evit, vel güir Gristenien, asista en ofiç;
 Grit dè caout horrol demeus ar güin, an ebaton,
 Ar guêvier, libertinach, hac eus an nosveziou.

Sellit, ô va brois qer, pini eo horrubl fin
 Eus an den anbandonet d'an debauch ha d'ar güin!

Sellit greg Castel, Bescont dindan hach ar bourreo
 O receo an tol marvel! .. crenit!... ha c'houi er c'hleo?

Cetu aze fin horrubl tud hep religion,
 Pere nemet a sonch fall na vagont o c'halon,
 Tec'hit ar vic distera, rac unan coumetet
 A drein un all var e lerc'h pa n'en deo get trec'het.

O peguen douç eo e stat da un den afêçon
 Pehini e peb amzer, vertuzus a galon,
 A gundu ur vuez vad, direbech, hep angen,
 Hac a zo hed e vuez güir sqüer da bep Christen!

Goulennomp digant Doue d'hor preservi hepiet
 Eus agnement a else noazout deomp var ar bed.
 Bevomp vel güir Gristenien, goulennomp ouz Jesus
 Da veva en tud honest hac en tud vertuzus.

Ar charite a gommand deomp da zont da bedi
 Vit an oll e general, memes vit an impi;
 Lavaromp peb a *Bater*, peb a *De profundis*
 Evit an daou maleurus maro dre ar supplic.

FIN.

E Montroulez, e ty LÉDAN, e traon ru ar Vur.